

חוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988*

פרק א': פרשנות

1. (א) בחוק זה -

"חינוך מיוחד" - הוראה, לימוד וטיפול שיטתיים הניתנים לפי חוק זה לילד חריג, לרבות טיפולי פזיותרפיה, ריפוי בדיבור, ריפוי בעיסוק וטיפולים בתחומי מקצועות נוספים שייקבעו ולרבות שירותים נלווים, הכל לפי צרכיו של הילד החריג;

"ילד חריג" - אדם בגיל שלוש עד עשרים ואחת שמחמת התפתחות לקויה של כשרו הגופני, השכלי, הנפשי או ההתנהגותי מוגבלת יכלתו להתנהגות מסתגלת והוא נזקק לחינוך מיוחד;

"מוסד חינוך מוכר" - כמשמעותו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949¹.

"מוסד לחינוך מיוחד" - מוסד חינוך מוכר שניתן בו חינוך מיוחד, לרבות כזה במוסד חינוך מוכר שבה ניתן חינוך מיוחד;

"שירותים נלווים" - שירותי הסעה וארוחות, עזרים מסייעים, שירותים רפואיים, פארא-רפואיים, פסיכולוגיים וסוציאליים, וכל שירות אחר שהשר קבע בצו, בהתייעצות עם שר הבריאות או עם שר העבודה והרווחה, לפי הענין;

"ארגון ציבורי" - ארגון ארצי של מתנדבים העוסק בטיפול בילדים בעלי חריגות מסוג מסויים או בקידום ענינם, שהשר הכיר בו בצו;

"השר" - שר החינוך והתרבות.

(ב) מונחים אחרים תהא להם המשמעות שיש להם בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 ובחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953², אלא אם כן ניתן להם פירוש אחר בחוק זה.

פרק ב': חינוך מיוחד חנם

2. מטרת החינוך המיוחד היא לקדם ולפתח את כישוריו ויכלתו של הילד החריג, לתקן ולשפר את תפקודו הגופני, השכלי, הנפשי וההתנהגותי, להקנות לו ידע, מיומנות והרגלים ולסגל לו התנהגות מקובלת בחברה, במטרה להקל על שילובו בה וכמעגל העבודה.

3. ילד חריג זכאי לחינוך מיוחד חנם במוסד לחינוך מיוחד באזור מגוריו; לא נמצא מוסד כאמור באזור מגוריו אחראית רשות החינוך המקומית למתן חינוך מיוחד לילד במוסד מתאים, קרוב ככל האפשר לאזור מגוריו, אף אם המוסד נמצא בתחום שיפוטה של רשות מקומית אחרת.

4. (א) המדינה אחראית למתן חינוך מיוחד חנם לפי חוק זה.

(ב) קיום מוסדות לחינוך מיוחד לפי חוק זה בתחום שיפוטה של רשות חינוך מקומית, יהיה מוטל על המדינה ועל רשות החינוך המקומית במשותף.

(ג) רשות חינוך מקומית ששלחה ילד חריג למוסד לחינוך מיוחד הנמצא בתחום שיפוטה של רשות חינוך מקומית אחרת (להלן - הרשות השולחת), תשתתף בהוצאות קיום המוסד האמור בגין הילד החריג ששלחה; השר יקבע בצו את שיעורי ההשתתפות של הרשות השולחת; לענין זה יראו רשות חינוך מקומית כרשות שולחת גם אם הילד החריג שוהה מחוץ לתחום שיפוטה במעון כמשמעותו בחוק הפיקוח על המעונות, התשכ"ה-1965³ (להלן - חוק הפיקוח).

* נחקל בכנסת ביום כ"ז בתמוז התשמ"ח (12 ביולי 1988): הצעת החוק דברי הסבר פורסמו בה"ח 1877, התשמ"ח, עמ' 170.

¹ ס"ח התש"ט, עמ' 287.

² ס"ח התשי"ג, עמ' 137.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 48.

(ד) השר רשאי לחייב רשות חינוך מקומית או רשויות חינוך מקומיות אחדות במשותף, לפתוח ולקיים מוסד לחינוך מיוחד לילדים חריגים הגרים בתחום שיפוטה של אותה רשות חינוך מקומית או של אותן רשויות חינוך מקומיות.

פרק ג': אבחון והשמה

5. השר ימנה ועדות השמה לילדים חריגים ויקבע את אזורי פעולתן.
- מינוי ועדות השמה
6. (א) בועדת השמה יהיו שבעה חברים כמפורט להלן:
- הרכב ועדת השמה
- (1) נציג רשות חינוך מקומית והוא יהיה היושב ראש;
- (2) שני מפקחים של משרד החינוך והתרבות, שאחד מהם הוא מפקח לחינוך מיוחד, או נציגיהם;
- (3) פסיכולוג חינוכי לפי חוק הפסיכולוגים, התשל"ז-1977⁴ (להלן – פסיכולוג חינוכי), מטעם הרשות המקומית;
- (4) רופא מומחה ברפואת ילדים מתוך רשימה שיקבע שר הבריאות;
- (5) כשיר לעבודה סוציאלית, כמשמעותו בחוק שירותי הסעד, התשי"ח-1958⁵, בעל נסיון של 5 שנים לפחות בטיפול בילדים חריגים (להלן – עובד סוציאלי), מתוך רשימה שיקבע שר העבודה והרווחה;
- (6) נציג ועד ההורים הארצי לחינוך מיוחד, מתוך רשימה שיקבע ועד ההורים.
- (ב) יושב ראש ועדת השמה יזמן את הועדה.
7. (א) ועדת השמה תקבע את זכאותו של ילד חריג לחינוך מיוחד ואת השמתו במוסד לחינוך מיוחד.
- קביעת זכאות
- (ב) בבואה לקבוע השמתו של ילד חריג, תעניק ועדת השמה זכות קדימה להשמתו במוסד חינוך מוכר שאינו מוסד לחינוך מיוחד.
- (ג) החליטה ועדת השמה על השמתו של ילד חריג במוסד כאמור בסעיף קטן (ב), תמליץ הועדה על טיפולים או שיעורים מיוחדים שיינתנו לו באותו מוסד.
- (ד) הובא לפני ועדת השמה ענינו של ילד חריג שועדת אבחון לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969⁶, קבעה שהוא מפגר, תתחשב ועדת ההשמה, לצורך קבלת החלטתה, בקביעת ועדת האבחון לענינו.
8. ועדת השמה תדון בענינו של מי שהופנה אליה בידי הורה, מוסד חינוך מוכר, רשות חינוך מקומית, ארגון ציבורי או מי שהשר, שר העבודה והרווחה או שר הבריאות הסמיך לכך.
- הפניה לוועדת השמה
9. (א) ועדת השמה רשאית לצוות על כל אדם להמציא לה כל מסמך שברשותו וכן חוות דעת רפואית או פסיכולוגית הנוגעים לילד חריג, ולהפנות את הילד לבדיקות נוספות, לפי הצורך, והכל כדרוש לה לצורך החלטתה.
- סמכויות ועדה והדיון בה
- (ב) הועדה תזמין את הורי הילד החריג ותאפשר להם או למי מטעמם להשמיע את טיעוניהם; כן רשאית היא לשמוע את הילד החריג.

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 158.

⁵ ס"ח התשי"ח, עמ' 103.

⁶ ס"ח התשכ"ט, עמ' 132.

(ג) דיוני הועדה יירשמו בפרוטוקול; הפרוטוקול, המסמכים הרפואיים וכל מסמך אחר שבידי הועדה הם סודיים, אך מותר להביאם לידיעת אדם אשר נזקקים לשירותיו לצורך החלטה: אדם שלידיעתו הובא פרוטוקול או מסמך כאמור חייב בשמירת סודיותם.

(ד) הועדה תודיע בכתב להורי הילד החריג או למי מטעמם על החלטתה ונימוקיה, אלא אם כן החליטה הועדה שמטעמים מיוחדים אין להביא את נימוקיה לידיעתם, ואולם פסיכולוג חינוכי, רופא או עובד סוציאלי מטעמם יהיה רשאי, בכל מקרה, לעיין בפרוטוקול כולו.

10. (א) מנהל מוסד לחינוך מיוחד יביא, אחת לשלוש שנים, את ענינו של ילד חריג הלומד במוסד, לדיון חוזר לפני ועדת ההשמה (להלן - דיון חוזר).

(ב) דיון חוזר יכול שיתקיים גם לאחר תקופה קצרה מזו שנקבעה בסעיף קטן (א), בין מיזמת מנהל מוסד כאמור ובין לבקשת ארגון ציבורי.

(ג) הורה רשאי, בכל עת, להביא את ענינו של ילדו החריג לדיון חוזר, ובלבד שחלפה שנה ממועד החלטה הקודמת בענינו.

(ד) בדיון חוזר כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) רשאית ועדת השמה להחליט על סמך מסמכים בלבד.

11. החלטת ועדת השמה תתקבל ברוב דעות חבריה המשתתפים בישיבה ובלבד שמספרם לא יפחת משלושה.

12. (א) השר ימנה ועדת ערר בת שבעה חברים.

(ב) חברי ועדת ערר יהיו:

(1) מנהל מחוז של משרד החינוך והתרבות או נציגו והוא יהיה היושב ראש;

(2) פסיכולוג חינוכי מחוזי של משרד החינוך והתרבות;

(3) מפקח לחינוך מיוחד;

(4) עובד סוציאלי מתוך רשימה שיקבע שר העבודה והרווחה;

(5) רופא מומחה מתוך רשימה שיקבע שר הבריאות;

(6) נציג ועד ההורים הארצי לחינוך מיוחד, מתוך רשימה שיקבע ועד ההורים;

(7) נציג של ארגון ציבורי מתוך רשימות שהגישו הארגונים הציבוריים לשר.

(ג) יושב ראש ועדת ערר יזמן את הועדה.

13. (א) על החלטת ועדת השמה רשאי ילד חריג, הורה או נציג של ארגון ציבורי להגיש ערר לוועדת ערר, תוך עשרים ואחד ימים מיום שקיבל את החלטה.

(ב) ועדת ערר רשאית -

(1) לקבל את הערר ולשנות את החלטת ועדת ההשמה;

(2) להחזיר את הענין לוועדת השמה לדיון נוסף, עם הוראות או בלעדיהן;

(3) לדחות את הערר.

(ג) ועדת ערר תתן החלטתה תוך עשרים ואחד ימים מיום שהוגש הערר, זולת אם

האריכה את המועד מטעמים מיוחדים שיירשמו.

דיון חוזר

החלטת ועדת השמה

מינוי ועדת ערר

ערר

(ד) החלטת ועדת ערר תתקבל ברוב דעות חבריה המשתתפים בישיבה וכלבד שמספרם לא יפחת משלושה.

(ה) החלטת ועדת ערר תהיה סופית.

פרק ד': הלימודים במוסד לחינוך מיוחד

14. השר, בהסכמת שר האוצר, רשאי לקבוע כי שנת הלימודים במוסדות לחינוך מיוחד, כולם או מקצתם, תוארך מעבר לשנת לימודים רגילה: כן רשאי השר לקבוע כי לימודים במוסדות כאמור יתקיימו גם בתקופות של חופשת לימודים רגילה.
15. (א) השר, בהסכמת שר האוצר, רשאי לקבוע יום לימודים ארוך במוסדות לחינוך מיוחד, כולם או מקצתם, ואת מספר שעות הלימוד ביום לימודים כאמור.
(ב) השר יקבע את השירותים הנלווים המתחייבים מקיום יום לימודים ארוך.
- (ג) קביעה כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לגבי מוסד לחינוך מיוחד הנמצא במעון המשמש מקום מגורים כמשמעותו בחוק הפיקוח, תיעשה בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה.
16. (א) מורה במוסד לחינוך מיוחד יהיה מורה מוסמך בעל הכשרה לחינוך מיוחד או מורה שקיבל היתר זמני מאת המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות לשמש כמורה במוסד לחינוך מיוחד.
(ב) האמיר בסעיף קטן (א) אין בו כדי למנוע העסקתו של אדם שאינו מורה כאמור בסעיף קטן (א), כמסייע למורה במוסד לחינוך מיוחד, כפי שיקבע המנהל הכללי של משרד החינוך והתרבות.
17. השר, בהסכמת שר האוצר, יקבע בתקנות את מספר התלמידים המרכיבי בכיתה של מוסד לחינוך מיוחד, לפי סוגו ואופיו של המוסד.
18. (א) השר רשאי לקבוע תקנים ואמות מידה מקצועיות לפסיכולוגים ולבעלי מקצועות פארא-רפואיים ואחרים שאינם מורים, המועסקים בחינוך המיוחד: קביעה כאמור תהא בהסכמת שר הבריאות או בהתייעצות עם שר העבודה והרווחה, לפי הענין.
(ב) בעלי מקצועות כאמור בסעיף קטן (א) יהיו בעלי הסמכה או רישוי כנדרש במקצועם, לפי הענין.
19. (א) בראשית כל שנת לימודים ולא יאוחר ממועד שקבע השר בתקנות, יקבע הצוות המטפל במוסד לחינוך מיוחד, תכנית לימודים אישית לכל ילד חריג הלומד באותו מוסד.
(ב) לצורך קביעת תכנית הלימודים האישית יוזמנו הורי הילד החריג או מי שהשר קבע, לענין זה, בתקנות.
(ג) בסעיף זה, "תכנית לימודים אישית" – תכנית המתארת את רמת תפקודו של הילד החריג בעת הכנתה, מטרות ויעדים לימודיים. פרק הזמן להשגתם, האמצעים הדרושים להשגתם ואמות מידה לבדיקת השגתם.
20. בסיום שנת הלימודים יקבלו הורי ילד חריג הלומד במוסד לחינוך מיוחד הערכה בכתב על מידת התקדמותו של הילד בתחומים שונים, בהתייחס לתכנית הלימודים האישית.

21. בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, סעיפים 4 עד 4ה, 6(א1) ו-9 - בטלים. תיקון חוק לימוד חובה
22. חוק זה בא להוסיף על האמור בכל חוק ולא לגרוע ממנו. שמירת דינים
23. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. ביצוע ותקנות
24. (א) הוראות חוק זה לענין - תחילה ותחולה
- (1) מתן חינוך מיוחד לילדים חריגים בגיל שלוש וארבע או בגיל העולה על שמונה עשרה שנים;
- (2) מתן שירותים נלווים,
- יוחלו בהדרגה, החל בשנת הלימודים התש"ן, על פי צווים שיקבע השר, בהסכמת שר האוצר, לכל אחד מהענינים האמורים, כולו או מקצתו, ובלבד שההחלה תושלם לא יאוחר מראשית שנת הלימודים התשנ"ז.
- (ב) תחילתן של יתר הוראות חוק זה ששה חדשים מיום פרסומו.

יצחק נבון
שר החינוך והתרבות

יצחק שמיר
ראש הממשלה

חיים הרצוג
נשיא המדינה

חוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988*

1. בחוק זה - הגדרות
- "אמנה" - אמנה בינלאומית, או חלק ממנה, שעניינה הסדרת מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים ושישראל צד לה;
- "היתר" - היתר על-פי חוק זה;
- "השר" - שר הפנים;
- "זיהום הים" - מעשה או מחדל בניגוד להוראות סעיף 2;
- "ים" - הים התיכון, ים סוף וים המלח לרבות, חופיהם עד קו המים המתוקים;
- "מקור יבשתי" - כל מקור ביבשה לרבות מיתקן ימי קבוע ולמעט כלי שיט כמשמעותו בחוק מניעת זיהום הים (הטלת פסולת), התשמ"ג-1983¹;
- "פסולת" - חומר מכל סוג או צורה;
- "שפכים" - פסולת המורחקת בהזרמה, לרבות בוצה ומוצקים בתרחיף.
2. לא יטיל ולא יזרים אדם לים פסולת או שפכים ממקור יבשתי, במטרה לסלקם לים, בין במישרין ובין בעקיפין, אלא על פי היתר ובהתאם להוראות חוק זה ותקנות שהותקנו לפיו; ובלבד שלא יינתן היתר לסוגי פסולת או שפכים שנאסרו בתקנות לפי סעיף 14(א)(1).

* נתקבל בכנסת ביום ד' באב התשמ"ח (18 ביולי 1988): הצעת החוק דברי הסבר פורסמו בה"ח 1884, התשמ"ח, עמ' 190.
1 ס"ח התשמ"ג, עמ' 110.